

AVOKATI I POPULLIT

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
AVOKATI I POPULLIT

Mekanizmi Kombëtar për Parandalimin e Torturës,
trajtimit ose dënimit të egër, çnjerëzor ose poshtërues

Adresa: Bulevardi: "Zhan D'Ark" Nr.2
Tiranë, Shqipëri

Tel/Fax: +355 4 2380 300/315
E-mail: ap@avokatipopullit.gov.al
www.avokatipopullit.gov.al

Nr. Prot.
Nr. Dok. 2020000228

Tiranë ___/___/2020

Lënda: Rekomandohet përmirësimi i kushteve dhe trajtimi i të dënuarve/paraburgosurve në Institucionin e Ekzekutimit të Vendimeve Penale Peqin.

Drejtuar: Z. Agim ISMAILI
Drejtor i Përgjithshëm i Burgjeve

TIRANË

Z. Bukurosh MALLUTA
Drejtor i Institucionit të Ekzekutimit të Vendimeve Penale

PEQIN

Të nderuar Zotërinj,

Avokati i Popullit, në rolin e Mekanizmit Kombëtar për parandalimin e torturës, trajtimit ose dënimit të egër, çnjerëzor ose poshtërues, në vijim Mekanizmi Kombëtar¹, bazuar në nenin 19/1 të ligjit nr. 8454, datë 04.02.1999, "Për Avokatin e Popullit", i ndryshuar, kreu një inspektim në Institucionin e Ekzekutimit të Vendimeve Penale Peqin më datë 20.02.2020, sipas një Plani Inspektimi të miratuar nga Avokati i Popullit. Në përbërje të grupit inspektues ishin: Komisionere e Mekanizmit Kombëtar znj. Ermonela Xhafa dhe Nd/komisionerët pranë këtij Mekanizmi znj. Nertila Qafzezi, z. Besnik Deda dhe z. Hazbi Selita.

Objektivi kryesor i kësaj vizite monitoruese ishte vlerësimi i kushteve të Institucionit të Ekzekutimit të Vendimeve Penale (IEVP) Peqin, cilësia e trajtimit të të paraburgosurve brenda tij, si dhe masat e marra për zbatimin e rekomandimeve të Avokatit të Popullit të bëra gjatë inspektimeve të mëparshme. Vizita në këtë institucion u zhvillua në një frymë të mirë bashkëpunimi. Grupi i inspektimit të Avokatit të Popullit u takua fillimisht me drejtorin e institucionit z. Bukurosh Malluta.

Nga ana e drejtuesit të këtij institucioni, grupit inspektues iu ofrua mundësia që të kishin akses në përputhje me Rregulloren e Përgjithshme të Burgjeve, për të kryer vizita në të gjithë ambientet që duhet të monitoronin, si dhe për zhvillimin e takimeve dhe intervistave konfidenciale me personat e dënuar/paraburgosur.

¹ Neni 74/1 i ligjit nr. 8328, datë 16.04.1998, "Për të drejtat dhe trajtimin e të dënuarve me burgim dhe të paraburgosurve", i ndryshuar.

Institucioni i Avokatit të Popullit, pasi u njoh me konstatimet e grupit inspektues, ka të drejtën e detyrimit kushtetues dhe ligjor t'ju parashtrijë gjetjet e këtij inspektimi dhe të bëjë rekomandimet përkatëse.

Shënime të përgjithshme

Kjo ishte vizitë periodike monitoruese e Avokatit të Popullit në Institucionin e Ekzekutimit të Vendimeve Penale Peqin për vitin 2020. Drejtori i institucionit z. Bukurosh Malluta, pasi u njoh me planin e inspektimit, informoi lidhur me kushtet e trajtimit dhe situatën e respektimit të të drejtave të dënuarve/paraburgosurve në këtë institucion. Në vijim, grupi inspektues kërkoi nga shefat e sektorëve dhe të shërbimeve, vënien në dispozicion të kopjeve të dokumentacionit lidhur me organikën, programet vjetore të punës dhe aktivitetet e sektorit juridik, sektorit të kujdesit dhe shërbimit social, të shërbimit shëndetësor, sektorit të policisë, etj.

Grupi i inspektimit u informua se në bazë të Urdhrit të Ministrit të Drejtësisë nr.8927/1, datë 27.09.2018, *“Për klasifikimin e institucioneve të ekzekutimit të vendimeve penale”*, Institucioni i Ekzekutimit të Vendimeve Penale Peqin është kategorizuar si burg i sigurisë së lartë, me një seksion sigurie të zakonshme dhe një seksion paraburgimi.

Në Institucionin e Ekzekutimit të Vendimeve Penale Peqin është vendosur dhe sektori për regjimin e posaçëm 41- bis. IEVP Peqin me Urdhër Nr.380 datë 19.07.2019 i Ministrit të Drejtësisë. *“Për Miratimin e Rregullores së Brendshme të Regjimit të Posaçëm të Sigurisë së Lartë në Institucionet e Ekzekutimit të vendimeve Penale.”*² Kjo godinë është pothuaj e përfunduar, mbeten për tu kryer vetëm disa punime të vogla. Struktura e saj është e përbërë nga dy kate ku secili kat përbëhet nga 10 dhoma banimi pra në total 20 dhoma banimi. Secila nga dhomat ishin të pajisura me krevat me dy kate ku mund të banojnë dy persona, në këtë regjim nuk kishte të projektuar dhoma veçimi dhe observimi. Ajrimi i të paraburgosurve në regjimin e posaçëm do të kryhet në 4 bokse të ndara më vete.

Struktura dhe organika e Institucionit të Ekzekutimit të Vendimeve Penale Peqin përbëhet nga 361 punonjës nga të cilët 50 ishin punonjës të administratës civile dhe 311 ishin punonjës të policisë së burgjeve.

Aktualisht organika e institucionit kishte mungesa të theksuara në stafin civil dhe në stafin e policisë, ndër këto përmendim:

Stafi Civil

- **Sp/sektori i edukimit (4 mungesa)**
- **Kartelist**
- **Kuzhinier**
- **Farmacisti**
- **Sp/Sek/Shëndetësisë Mjek (2 mungesa)**
- **Infermier (2 mungesa)**
- **Përgjegjësjë e sektorit të Edukimit**
- **Në institucion është një mjek stomatolog me kohë të pjesshme**

² . IEVP Peqin me Urdhër Nr.380 datë 19.07.2019 i Ministrit të Drejtësisë. *“Për Miratimin e Rregullores së Brendshme të Regjimit të Posaçëm të Sigurisë së Lartë në Institucionet e Ekzekutimit të vendimeve Penale.*

Stafi i Policisë “Aktualisht në organikën e stafit policor IEVP Peqin mungojnë 42 punonjës sigurie”. Mekanizmi Kombëtar për Parandalimin e torturës nga inspektimi në regjimin e brëndshëm në të gjitha seksionet konstatoi se ka një mungesë të theksuar të stafit të sigurisë dhe nuk është në përpjestim të drejtë numri midis stafit policor dhe numrit të përgjithshëm të të dënuarve referuar “Dispozitave të Rekomandimit 1999 (22) të Këshillit të Evropës³”. Theksojmë se “Punonjës i Policisë së Burgjeve”, janë ata punonjës të Policisë së Burgjeve, në nivel qendror dhe IEVP-je, të cilët ushtrojnë detyra të natyrës drejtuese, organizuese, mbikëqyrëse, mbështetëse apo ekzekutuese për garantimin e rendit e të sigurisë në IEVP.

Në “Situatë emergjente”, një situatë e rrezikshme që përbën një kërcënim serioz, që ndikon ose mund të ndikojë, drejtpërdrejt ose tërthorazi, në jetën dhe/apo shëndetin e të dënuarve, paraburgosurve të punonjësve të Policisë së Burgjeve, të punonjësve të tjerë apo të personave të tjerë të pranishëm në IEVP, rezulton se nuk mund të përballohet me këtë mungesë të theksuar të punonjësve të policisë në IEVP-Peqin, brenda kufijve normalë të menaxhimit e të administrimit të institucionit.

Shqetësuese ishte mungesa e mjekëve në shërbimit shëndetësor, po ashtu, ndihej dhe mungesa efektive e mjekut stomatolog i cili ishte me kohë të pjesshme në institucion, pasi kërkesat dhe nevojat e të dënuarve ishin të shumta. Kjo situatë vijonte e tillë nga muaji Tetor i viti 2018, Institucioni i Avokatit të popullit për dy vite vite 2018, 2019 ka rekomanduar për IEVP Peqin “Marrjen e masave për plotësimin e vëndit vakant të mjekut” Mbetet të thesohet se në rregulloren Evropiane e Burgjeve në pikat 39, 40.1, 40.5; citohet se: **“Autoritetet e burgut ruajnë shëndetin e të gjithë të burgosurve që janë në kujdesin e tyre. Shërbimet mjekësore në burg organizohen në bashkëpunim të ngushtë me administrimin shëndetësor të komunitetit ose të shtetit. Të burgosurit i ofrohen shërbimet mjekësore, kirurgjike dhe psikiatrike, duke përfshirë dhe ato shërbime që janë të disponueshme në komunitet”**⁴

Nga informacioni i marrë, në ditën e inspektimit numri i personave që vuanin dënimin në këtë institucion ishte 558 të dënuar/paraburgosur nga 550 persona që ishte kapaciteti fizik i tij. Institucioni i Ekzekutimit të Vendimeve Penale Peqin është i përbërë nga 4 seksione dhe konkretisht seksioni i sigurisë së lartë me 120 të dënuar, seksioni i sigurisë së zakonshme me 305 të dënuar, seksioni i të paraburgosurve me 149 persona, si dhe seksioni i kujdesit të veçantë (SKV) për akomodimin e personave me probleme të shëndetit mendor, gjithësej në të dy sektorët e dy (SKV) 38 të dënuar të cilët trajtoheshin në 2 sektorët e kujdesit të veçantë (SKV) të krijuar njëri në seksionin e sigurisë të lartë dhe tjetri në SKV e seksionit të sigurisë të zakonshme të cilët trajtohen me terapi. Theksojmë se situata në këtë sektor nuk është e qetë pasi ka mungesë të theksuar të shërbimit mjekësor të mjekut të përgjithshëm dhe të mjekut psikiatër.

Mbipopullimi në IEVP Peqin për 6-mujorin e fundit paraqitet si më poshtë:

- **Muaji Gusht 522 persona**
- **Muaji Shtator 424 persona**
- **Muaji Tetor 434 persona**
- **Muaji Nëntor 460 persona**

³ Dispozitave të Rekomandimit 1999 (22) të Këshillit të Evropës

⁴ Rregullorja Evropiane e Burgjeve, pika 39, 40.1, 40.5;

- ***Muaji Dhjetor 450***
- ***Muaji Janar 454***

Nisur nga problematika e konstatuara gjatë kësaj vizite monitoruese, informacionet e marra nga drejtori dhe stafi i institucionit, si dhe intervistave konfidenciale të zhvilluara me personat e privuar nga liria, rezultoi se, rekomandimet e Institucionit të Avokatit të Popullit nga inspektimi i mëparshëm nuk ishin realizuar si më poshtë:

Nuk ishin ishin marrë masat për⁵:

1. Plotësimin e organikës të institucionit me mjekë të përgjithshëm dhe mjek stomatolog për t'ju përgjigjur nevojave dhe kërkesave të të dënuarve/paraburgosurve për vizita mjeksore dhe ofrimin e një shërbimi shëndetësor sa më cilësor.
2. Për nënshkrimin e një marrëveshje të Institucionit me Spitalin Psikiatrik Elbasan, për prezencën e një mjeku psikiatër të paktën një herë në muaj, me qëllim trajtimin mjekësor të personave me probleme të shëndetit mendor kundrejt specifikave mjekësore, si dhe për parandalimin në kohë të ecurisë së sëmundjeve të shëndetit mendor.
3. Riparimin e kokave të dusheve në ambientet e përbashkëta, zëvendësimin e bolierëve të prishur, si dhe ndërrimin e pllakave të amortizuara, dhe eliminimin e lagështirës të theksuar.
4. Plotësimin e mjedisit të punës së punonjësve të sektorit të kujdesit dhe shërbimit social, kryesisht klasat e edukimit brenda në seksionet e institucionit, me materiale dhe orendi të nevojshme, që ti shërbejnë riedukimit të të dënuarve/paraburgosurve.
5. Mundësimin e kurseve profesionale në bashkëpunim me Qendrën e Formimit Profesional, me qëllim rehabilitimin dhe riintegrimin e të paraburgosurve/dënuarve në jetën sociale.
6. Përfshirjen në programet vjetore të punës së sektorit të kujdesit dhe shërbimit social, rritja e larmisë të aktiviteteve kulturore dhe sportive me qendra kulturore rajonale.

Rekomandimet e Institucionit të Avokatit të Popullit nga inspektimi i mëparshëm ishin realizuar si më poshtë:

- *Ishte kryer transferimi në sektorë të personave të dënuar që qëndronin të akomoduar në ambientet e izolimit përtej afateve ligjore, çka përbënte në vetvete trajtim çnjerëzor dhe degradues të këtyre personave.*

Trajtimi i të dënuarve/paraburgosurve

Grupi i monitorimit kishte në objektin e punës së tij mbledhjen e informacionit lidhur me trajtimin e të paraburgosurve dhe të dënuarve, identifikimin e rasteve të përdorimit të forcës fizike tej kufijve të parashikuar me akte normative apo të presionit psikologjik ndaj kësaj kategorie, si edhe të rasteve të marrjes së masave disiplinore.

Nga informacioni i marrë nëpërmjet intervistimit në grup dhe më vete të dënuarve/paraburgosurve, grupi i inspektimit nuk evidentoi raste apo pretendime për tejkalim të forcës fizike nga ana e punonjësve të policisë së burgjeve.

⁵ Nr. Dok. 201900569/2 Rekomandohet përmirësimi i kushteve dhe trajtimi i të dënuarve/paraburgosurve në Institucionin e Ekzekutimit të Vendimeve Penale Peqin.

Na biseda me të dënuarit në Sigurinë e Lartë konstatuam se:

Së pari, nga personat që vuajnë dënimin me heqje lirie në këtë IEVP u informuam se u ishte komunikuar gojarisht një urdhër i Drejtorit të Përgjithshëm të Burgjeve, lidhur me kufizimin e numrit të takimeve mujore me familjarët, nga 4 takime në muaj në 2 takime në muaj. Ky njoftim kishte agravuar gjendjen e tyre, pasi nuk kishin mundësinë të njoftonin familjarët për këtë ndryshim. Sjellim në vëmendjen tuaj se bëhet fjalë vetëm për një numër të kufizuar personash të cilët mund të jenë subjekt i të ashtuquajturit 41 biss.

Së dyti, u informuam se të dënuarit mund të kontaktonin me një numër të kufizuar prej 10 subjektesh të deklaruar, pranë Drejtorisë së Përgjithshme të Burgjeve. Numri i kontaktit të institucionit të Avokatit të Popullit, Komitetit të Helsinkit nuk ishin përfshirë në listën e numrave, që mund të kontaktohej pa kufizim. Gjë e cila vjen në kundërshtim me ligjin nr.8328, datë 16.4.1998 “Për të drejtat dhe trajtimin e të dënuarve me burgim dhe të paraburgosurve”.

Duke mbajtur në vëmendje se e drejta e personave të privuar nga liria për të mbajtur kontakte me botën e jashtme, e veçanërisht me familjarët e tyre, si edhe me institucionin e Avokatit të Popullit i cili është institucioni i vetëm kombëtar i të drejtave të njeriut në Republikën e Shqipërisë, është një e drejtë e njohur dhe e garantuar jo vetëm nga legjislacioni i brendshëm, por edhe nga të gjithë aktet ndërkombëtare të cilat shprehen lidhur me të drejtat minimale të personave të dënuar, vlerësojmë se nevojitet që të adresohet në mënyrë urgjente çështja e kufizimit të numrit të takimeve mujore dhe të komunikimit me institucionin e Avokatit të Popullit.

Në nenin 41 të ligjit nr. nr.8328, datë 16.4.1998 “Për të drejtat dhe trajtimin e të dënuarve me burgim dhe të paraburgosurve”, parashikohet se:

... Të paraburgosurit dhe të dënuarit lejohen që të kenë takime dhe korrespondenca me familjarët dhe persona të tjerë..

Ligji i mësipërm (neni 76) ka autorizuar Këshillin e Ministrave për miratimin e rregullores së burgjeve dhe akteve të tjera nënligjore në zbatim të këtij ligji brenda 3 muajve nga hyrja në fuqi e tij. Në këtë kuadër, Këshilli i Ministrave, në Vendimin Nr. 437, datë 20.5.2015 “Për miratimin e rregullores së përgjithshme të burgjeve”, neni 23, pika 7, gërma “d”, ka vendosur që:

Gjatë qëndrimit në institucion të dënuarit dhe të paraburgosurit, në përputhje me legjislacionin në fuqi, kanë këto të drejta:

...
d) *Të takohen me familjarët e të afërmit e tyre deri në 4 herë në muaj.*

Për sa më sipër MKPT vlerëson se ky urdhër është në kundërshtim me të drejtat dhe trajtimin e të dënuarve që ndodhen në IEVP Peqin.

Ankesat nga të dënuarit ishin të shumta në numër:

- Ankesa mbi mbipopullimin në sektorin e Paraburgimit, në një dhomë qëndronin nga (6 deri 7)persona⁶.
- Ankesa u ngritën nga të dënuarit për ambientet e përbashkëta të dusheve, të cilat ishin pothuajse jashtë funksionit. Përveç faktit që një dush ishte planifikuar mesatarisht për 20 të dënuar, kokat e dushit ishin të dëmtuara dhe gjendja teknike e mureve dhe pllakave në këto ambiente, ishin të amortizuara. Në këto kushte, pajisjet e dusheve si bolierët dhe kokat e dusheve, ishin siguruar nga vetë të dënuarit/paraburgosurit. Ndërkohë që dhe kushtet higjiëno-sanitare të këtyre ambienteve nuk ishin të pastra. Ato nuk ishin të lyera dhe të dizinfektuara.
- Ankesa mbi lagështinë në të gjitha dhomat e vuajtjes së dënimit, veçanërisht në ambjentet e paraburgimit dhe seksionin e sigurisë së zakonshme, kishin nevojë për riparime pasi kishin lagështirë dhe tualetet brenda dhomave kërkonin riparime për të garantuar higjiënën e nevojshme.
- Ankesa për mosfunksionimin e sistemit qendror ngrohje/ftohje të ambienteve të banimit në këtë institucion, për t’iu përshtatur kushteve klimaterike. Në mungesë të tij, ngrohja/ftohja në dhoma kryhej me pajisje të siguruara nga vetë të dënuarit/paraburgosurit.
- Ankesa kishte edhe për numrin e kufizuar të aktiviteteve rekreative në institucion, kryesisht nga të dënuarit e seksionit të sigurisë së lartë. Ata ngritën si shqetësim mungesën e aktiviteteve edukuese, por dhe të aktiviteteve kulturore dhe sportive. Ata ndjeheshin pothuajse të izoluar dhe i vetmi aktivitet për këtë kategori ishte orari i ajrimit.
- Ankesa kishte nga të dënuarit dhe të paraburgosurit të cilët kërkonin shërbim mjekësor nga mjeku. Pasi në IEVP Peqin nuk ka mjek të punësuar.
- Ankesa kishte për vonesën në vizita me Stomatologun në Institucion⁷.
- Ankesa kishin për moszbatimin e skemës së furnizimit me ilaçe, pasi të dënuarit e sëmurë nuk e merrnin këtë shërbim në kohën e duhur dhe për efekt shpejtësie ata i siguronin ilaçet nga familjarët e tyre.
- Ankesa kishte për mosdhënien e lejeve shpërblyse nga institucioni megjithese pretendonin se i plotësonin kriteret ligjore, dhe i plotësonin të gjitha kushtet me: “Sjellja e të dënuarit vlerësohet e mirë, kur gjatë vuajtjes së dënimit, në mënyrë të vazhdueshme, i dënuari ka shfaqur ndjenjë përgjegjësie e sjellje korrekte me punonjësit e institucionit, me të dënuarit e tjerë dhe gjatë veprimtarive kulturore e punës së organizuar nga institucioni, si dhe ka krijuar besimin e një qëndrimi të

⁶ Albania: Visit 1997 [par.127] Komiteti për Parandalimin e Torturës (CPT) pranë Këshillit të Europës me rastin e vizitës në Shqipëri, në vitin 1997, i ka rekomanduar autoritetete Shqiptare:

“Të dënuarit/paraburgosurit të akomodohen në dhoma jo me pak se 22 m² në rastet kur vendosen 6 veta në dhomë dhe 10 m² në rastet kur vendosen 2 veta në dhomë. Gjithashtu, dhomat më të vogla se 6 m² nuk plotësojnë standardet minimale për një dhomë burgu dhe duhet të nxirren jashtë shërbimi.

⁷ “Autoritetet e burgut ruajnë shëndetin e të gjithë të burgosurve që janë në kujdesin e tyre. Shërbimet mjekësore në burg organizohen në bashkëpunim të ngushtë me administrimin shëndetësor të komunitetit ose të shtetit. Të burgosurit i ofrohen shërbimet mjekësore, kirurgjike dhe psikiatrike, duke përfshirë dhe ato shërbime që janë të disponueshme në komunitet.

mirë jashtë institucionit.” Të dënuarit dhe paraburgosurit ankoheshin se lejët shpërblyese nuk ishin dhënë prej 4- muajve të fundit.

- Ankesa kishte në sektorin e sigurisë të lartë mbi anulimin e takimeve me familjarët nga 4 takime në muaj në dy takime.

Institucioni Ekzekutimit të Vendimeve Penale Peqin kishte 1 dhomë veçimi me kapacitet për 2 persona, 4 dhoma observimi me kapacitet për 4 persona dhe 10 dhoma izolimi për personat e dënuar me masë disiplinore. Lidhur me kushtet në këto ambiente, grupi i inspektimit konstatoi se, ishin bërë disa ndryshime duke filluar nga lyerja e tyre, pastërtia dhe paisja me dyshegë batanije dhe jastëk.

Masat mbrojtëse

Grupi monitorues vlerësoi dhe krahasoi me standardet ligjore masat mbrojtëse të përdorura në Institucionin e Ekzekutimit të Vendimeve Penale Peqin. Sipas informacionit të marrë dhe nga verifikimi në vend i praktikave respektive, rezultoi se pranimi i të dënuarve në institucion bëhej duke respektuar standardet ligjore të parashikuara në aktet ligjore. Komisioni i pritjes së të dënuarve/paraburgosurve në institucion funksiononte sipas rregullave të përcaktuara në Rregulloren e Përgjithshme të Burgjeve.

Nga intervistat në grup dhe në privatësi me të dënuarit/paraburgosurit, u konstatua se nuk kishte raste të përdorimit të tepruar të forcës apo dhunës psikologjike nga ana e punonjësve të shërbimit të policisë së këtij institucioni dhe nuk kishte ankesa në drejtim të rasteve të torturës, trajtimit degradues e diskriminues, nga stafi i këtij institucioni.

Nga verifikimi dhe inspektimi i dokumentacioneve lidhur me sistemin e kërkesë/ankesave rezultoi se çdo gjë regjistrohej në regjistrin përkatës dhe protokollohej⁸. Regjistrat mbaheshin nga sekretaria e institucionit.

Të dënuarit/paraburgosurit plotësonin një formular kërkesë/ankese dhe ia dorëzonin më pas punonjësit të sektorit të kujdesit dhe shërbimit social. Punonjësi i dërgonte ato brenda ditës në sekretarinë e institucionit ku protokolloheshin dhe pastaj i kalonin drejtorit të institucionit, i cili kthente përgjigje me shkrim apo i takonte vetë të dënuarit ose punonjësit e institucionit zhvillonin takimet sipas rasteve. Brenda në regjim kishte kuti postare ku mund të hidheshin ankesat/kërkesat nga të dënuarit/paraburgosurit drejtuar familjarëve të tyre apo institucioneve të tjera shtetërore.

Përsa i takon objektit të këtyre kërkesave, rezultoi se ato konsistonin në kërkimin për leje shpërblyese të cilat ishin edhe më të shumtat në numër, takime me familjarë, kërkesë për dinamikën e vuajtjes së dënimit, kërkesë për takim me avokatët, vizitë në spital, transferim, punësim ose kërkesë për blerjen e pajisjeve si TV, frigorifer etj.

Nr i kërkesave të dënuarve për 6- mujorin e fundit për leje shpërblyese.

- Gusht 2019 janë 27 kërkesa për leje, nr i përgjigjeve të kthyera për mosmiratim leje është 6.

⁸ Neni 49 i ligjit Nr. 8328 dt.16.04.1998, “Për të drejtat dhe trajtimin e të dënuarve me burgim dhe të paraburgosurve”, i ndryshuar.

- Shtator 2019 janë 27 kërkesa për leje, nr i përgjigjeve të kthyera për mosmiratim leje është 4.
- Tetor 2019 nr i kërkesave është zero.
- Nëntor 2019 nr i kërkesave është zero
- Dhjetor 2019 nr i kërkesave është zero
- Janar 2020 nr i kërkesave është zero

Grupi monitorues nga biseda me të dënuarit dhe kqyrja e regjistrave konstatoi se prej muajit Tetor nuk ishte dhënë asnjë lejë shpërblyese.

Grupi monitorues konstatoi se në ambientet e të dënuarve të këtij institucioni kishte mungesa të posterave për njohjen dhe informimin me të drejtat e tyre.

Në këtë institucion , sistemi i monitorimit të ambienteve me kamera ishte funksional, por për shkak të infrastrukturës të ndërtimit të godinave paraqiste probleme. Nga inspektimi u konstatua se, hapësira e shkallëve zbritëse të katit të dytë të sektorëve të sigurisë së lartë dhe sigurisë së zakonshme për në ambientet e ajrimit, nuk ishte e monitoruar me kamera. Gjithashtu në ambientin e infermierisë ku mbahen personat e shtruar dhe në korridorin e dhomave të pacientëve, nuk kishte monitorim me kamera.

Në inspektimin e Mekanizmit Kombëtar për vitin 2019 në IEVP Peqin, sipas informacionit të drejtuesit të institucionit ishte planifikuar kryerja e një investimi nga Drejtoria e Përgjithshme e Burgjeve, për instalimin e një sistemi të ri të kamerave për këtë institucion. Por nga inspektimi i Dt. 20.02.2020 rezultoi se ky investim nuk ishte kryer ende.

Theksojmë se mbikqyrja me kamera e të gjitha mjediseve në një IEVP, përveç atyre mjediseve ku çënohet privatësia, është vlerësuar nga ana e institucionit të Avokatit të Popullit, si një proces thelbësor për tre arsye:

Së pari, mbikqyrja me kamera ka një efekt parandalues për veprime të kundërligjeshme që mund të kryhen, si nga ana e të dënuarve, ashtu dhe nga vetë punonjësit e policisë së burgjeve.

Së dyti, mbikqyrja me kamera dokumenton shumicën e ngjarjeve brenda ambienteve të burgje dhe paraburgime, si dhe jep garanci për një gjykim objektiv dhe të paanshëm për masat disiplinore apo penale që duhet të merren ndaj individëve përgjegjës.

Së treti, dokumentimi filmik është një material mbi të cilin mund të konsultohen mjaft të dhëna apo pretendime për trajtimin e të dënuarve dhe mund të nxirren përfundime të vlefshme dhe të paanshme në rekomandimet apo raportet përkatëse që harton vetë Drejtoria e Përgjithshme e Burgjeve si dhe institucionet monitoruese të pavarura.

Për sa i përket ambienteve të tjera në rregjim, veç ambientit të dhomave të banimit, klasave, dhomave të edukimit, palestrave, ambienteve të përbashkëta për zhvillimin e aktiviteteve institucioni kishte 8 dhoma observimi/veçimi, për akomodimin e të dënuarve me konflikte në rregjim të cilët nuk kishin gjetur ende përshtatshmëri.

Nga intervistimi i të dënuarve/paraburgosurve u kërkua prezenca më e madhe e punonjësve të sektorit juridik në lidhje me kërkesat për dhënien e konsulencave juridike, pasi një pjesë e tyre nuk kishin mundësi financiare për marrjen e avokatëve private. Ndaj ata kërkonin prezencë me të shpeshtë të punonjësve të sektorit juridik për të përmbushur brenda afateve ligjore kërkesat apo apelimet gjyqësore.

Takimet me familjarët në Institucionin e Ekzekutimit të Vendimeve Penale Peqin zhvilloheshin rregullisht. Në ambientin e takimeve të sigurisë së lartë dhe atij të sigurisë së zakonshme, për të dënuarit dhe familjarët e tyre, ishin krijuar dhoma për takime me nga 3 sportele për secilën, dhoma për takimet speciale të të dënuarve me bashkëshortet apo bashkëjetueset e tyre, si dhe dhoma për prindërimin në distancë.

Dhoma për prindërimin në distancë ishte e pajisur me tavolinë dhe karrige, ku të dënuarit/paraburgosurit qëndronin ulur, duke patur kontakte të drejtëpërdrejta me fëmijët e tyre. Gjatë takimeve respektohej privatësia dhe takimet zhvilloheshin pa barriera apo kufizime fizike.

Në këtë institucion kishte 52 persona të privuar nga liria në marrëdhënie pune. Këto shtetas kompesoheshin sipas skemës 3.9 ditë (heqje nga vuajtja e dënimit) pasi nuk aplikoheshin dhënia e një pagese konkrete në përputhje dhe në varësi të punës së kryer me kompesim në vlerë monetare. Gjithashtu asnjë nga personat e punësuar nuk rezultonte i siguruar nga instancat përkatëse në (ISSH), pasi mungonin aktet nënligjore që rregullojnë marrëdhëniet e punës të dënuarve/paraburgosurve në institucionet penitenciare.

Punësimi i të paraburgosurve/dënuarve rregullohej sipas neneve 34,35, të ligjit nr. 8328 dt.16.04.1998, *“Për të drejtat dhe trajtimin e të dënuarve me burgim dhe të paraburgosurve”*, i ndryshuar. Në nenin 34 të ligjit të cituar më sipër ndërmjet të tjerave parashikohet se: *“... Puna nuk ka karakter dënimi dhe shpërblehet sipas kriterëve të përcaktuara me vendim të veçantë të Këshillit të Ministrave”*.

Megjithëse në nenin 76 të këtij ligji parashikohet miratimi nga Këshilli i Ministrave i akteve nënligjore në zbatim të tij brenda tre muajve nga hyrja në fuqi, deri më tani nuk është nxjerrë e miratuar VKM-ja lidhur me kriteret për shpërblimin e punës së të dënuarve dhe të paraburgosurve.

Avokati i Popullit thekson se puna dhe kriteret e shpërblimit duhet të parashikohen dhe rregullohen me Vendim të Këshillit të Ministrave, vendim i cili edhe pse tej çdo afati ligjor⁹, ka shumë vite që nuk është miratuar.

Kushtet materiale

Grupi i monitorimit, në fokus të vizitës së tij kishte edhe monitorimin e kushteve materiale në institucion, si kusht i rëndësishëm për respektimin e standardeve të jetesës të të dënuarve/paraburgosurve. Institucioni i Ekzekutimit të Vendimeve Penale Peqin kishte një infrastrukturë të përgjithëshme funksionale me ndarje të rregullta të godinave dhe tërësia e masave të marra garantonin elementët e sigurisë.

Ne regjimin e brendshëm ndodhen:

- Dy godina për akomodimin e të dënuarve dhe të paraburgosurve
- Godina e observim – infermieri
- Observimi ka 6 dhoma, infermjeria ka 6 dhoma

⁹ Nenet 76 dhe 77 të ligjit nr. 8328 dt. 16.04.1998, *“Për të drejtat dhe trajtimin e të dënuarve me burgim dhe të paraburgosurve”*, i ndryshuar.

- Ndertesa e ambienteve per kryerjen e takimeve familjare te godines “ A
- Ndertesa e ambienteve per kryerjen e takimeve te godines “ B “ (ku dhe ndodhen ambientet e njesise tregetare private per te denuarit)
- Godina e lavanderi – kuzhine
- Dy objekte kulti (Kishe dhe Xhami)

Godina “A“88 dhoma:

- 64 dhoma ku ndodhen të akomoduar aktualisht 142 të dënuar
- 24 dhoma për akomodimin e të paraburgosurve (Seksioni Paraburgimit) ku ndodhen të akomoduar 140 të paraburgosur.

Godina “B“120 dhoma nga këto:

- 100 dhoma ku ndodhen të akomoduar aktualisht 151 të dënuar.
- 20 dhoma për Seksionin e mbikqyrjes së Posaçme (nuk ka ta akomoduar).

Në seksionet e sigurisë së lartë, sigurisë së zakonshme, si dhe në seksionin e paraburgimit baza materiale ishte e plotësuar. Dhomat ishin të kompletuar me shtretër, pajisje dhe orenditë e nevojshme për jetesë. Dhomat e banimit kishin tualete brenda, por në disa dhoma u konstatua mungesa e dyerve në këto ambjente. Për sa i përket dritës dhe ajrit, megjithëse shumica e dhomave ishin të vogla në kubaturë, nuk mungonte ajri dhe drita natyrale.

Në ambientet e banimit mjetet akomoduese si tavolinë dhe karrige, paraqiteshin në gjendje të mirë. Por, shtrojet ishin të vjetëruara, ndërsa batanijet dhe çarçafët një pjesë e konsideruar e të dënuarve i siguronin nga familjet e tyre.

Në ambientin e paraburgimit në momentin e inspektimit, u konstatuan dhoma që mungonin pajisje si dollape për rroba. Në kushtet e mungesës së tyre të paraburgosurit i mbanin teshat në qese plastike ose në thes, kryesisht poshtë shtretërve. Edhe në këtë sektor gjendja e çarçafeve, jastëkëve, shtrojeve dhe shtretërve, linte për të dëshiruar. Prezenca e insekteve (furrtareve) ishte një problem në të gjithë institucionin. Korridoret në tërësi ishin të pastra, por qelitë ishin të palyera. Të paraburgosurit shfaqën kryesisht të njëjtat ankesa për mosfurnizimin në sasi të mjaftueshme me produkte të higjenës së përbashkët dhe personale.

Ndriçimi artificial në dhoma realizohej me dritë llampa neoni. Kjo, përbënte shqetësim për të dënuarit në periudhën e gjumit, pasi ndiçimi ishte i fortë dhe gjatë natës drita për arsye sigurie duhet të qëndrojë e hapur. Lidhur me këtë shqetësim, rekomandojmë që dritat e neonit të zëvendësohen me drita më të zbehta që siguria mos të çenohet, por dhe periudha e gjumit është një element i rëndësishëm për shëndetin e këtyre personave.

Godina e banimit të paraburgosurve, në dhomat e banimit ishin akomoduar deri në 4 deri në 6 persona, në maksimumin e kapacitetit të tyre. Ky rast përbën shkelje të

standardit ligjor lidhur me sipërfaqen dhe kubaturën e banimit për një person¹⁰, si dhe është në kundërshtim me rekomandimet e bëra nga CPT për Shqipërinë.¹¹

Theksojmë se Komiteti për Parandalimin e Torturës (CPT) shprehet se norma minimum e hapësirës për person, në institucione të tilla është 6 m² për dhomat për një person, dhe 4 m² kur në to sistemohen më shumë persona. Në këtë normë nuk mbahet parasysh sipërfaqja e tualetit, që mund të ndodhet brenda dhomës. Gjithashtu, sipas standardit të Komitetit për Parandalimin e Torturës, duhet respektuar dhe distanca ndërmjet mureve të dhomave, që duhet të jetë jo më pak se 2 m distancë ndërmjet mureve të dhomës dhe jo më pak se 2.5 m distancë nga dyshemeja me tavanin e dhomës.¹²

Dushet ishin të përbashkëta për çdo seksion. Në shumicën e rasteve të dënuarit larjen e trupit e kryenin në dhoma duke ngrohur ujin me pajisjet e siguruar nga vetë ata. Në ambientet e dusheve kishte lavamanë me katër ose pesë dushe, por funksional ishin një ose dy prej tyre. Në këto ambiente, vihej re prania e lagështirës, amortizimi i pllakave, si dhe mungesa të kokave të dusheve. Nga intervistat e kryera me të dënuarit në të gjitha sektorët u pohua se dushi realizohej përgjithësisht një herë në javë.

Furnizimi me ujë dhe energji elektrike e ambienteve në Institucionin e Ekzekutimit të Vendimeve Penale Peqin, ngelet një problem serioz. Furnizimi me ujë të rrjedhshëm, sikurse u informuam, në këtë institucion vazhdonte të ishte me orar të reduktuar (dy orë, tre herë në ditë). Ndërsa furnizimi me energji elektrike kishte problem me linjën kryesore të furnizimit pasi ishte e dëmtuar. Ankesa kishte edhe në lidhje me mungesën e ujit të ngrohtë në dushet e përbashkëta, ku si rezultat i ngarkesës (mesatarisht 1 dush për 20 persona) mundësia e përdorimit të tyre nga të dënuarit dhe të paraburgosurit ishte e pamjaftueshme, megjithëse ishin marrë masa që të realizohej dushi sipas një grafiku 2 herë në javë.

Ngrohja në dhoma në periudhën e dimrit realizohej më pajisjet e siguruar nga të dënuarit, pasi mungonte një sistem qëndror për ngrohje me kaldajë. Në ambientet e klasave dhe dhomat ku zhvilloheshin aktivitetet e përbashkëta, ngrohja mungonte.

Spektori i veçimit/observimit në Institucionin e Ekzekutimit të Vendimeve Penale Peqin kishte 6 dhoma dhe 12 shtretër. Në sektorin e veçimit/observimit në ditën e inspektimit nuk gjendej asnjë person disiplinore. Në sektorin e izolimit kishte 10 dhoma të pajisura me tualete brenda. Ky seksion kishte ambient ajrimi. Në sektorin e sigurisë të lartë dhe të sigurisë të zakonshme kishte palestra, klasa dhe dhoma këshillimi. Kishte një sallë kompjuterësh dhe të gjithë kompjuterët ishin në gjendje funksionale. Palestrat ishin pajisur me mjete të sjella nga vetë të dënuarit. Aktivitetet sportive që zhvilloheshin në

¹⁰ Shiko nenin 30 pika 1 e VKM nr. 437, datë 20.05.2015 "Për miratimin e Rregullores së Përgjithshme të Burgjeve".

¹¹ Albania: Visit 1997 [par.127] Komiteti për Parandalimin e Torturës (CPT) pranë Këshillit të Europës me rastin e vizitës në Shqipëri, në vitin 1997, i ka rekomanduar autoriteteteve Shqiptare:

"Të dënuarit/paraburgosurit të akomodohen në dhoma jo më pak se 22 m² në rastet kur vendosen 6 veta në dhomë dhe 10 m² në rastet kur vendosen 2 veta në dhomë. Gjithashtu, dhomat më të vogla se 6 m² nuk plotësojnë standardet minimale për një dhomë burgu dhe duhet të nxirren jashtë shërbimi.

¹² Vendimi Nr.437, datë 20.05.2015 "Për miratimin e Rregullores së Përgjithshme të Burgjeve", Neni 30 parashikon se: "Në vendosjen e të paraburgosurve apo të të dënuarve mbahen parasysh kushtet dhe mundësitë konkrete të çdo IEVP-je, por në çdo rast duke iu siguruar kubatura jo më pak se 9m³ dhe sipërfaqja e banimit jo më pak se 4m² për çdo person të paraburgosur apo të dënuar, dritare që mundësojnë ajrim të mjaftueshëm dhe ndriçim natyral normal për të lexuar e punuar".

ambinetet e ajrimit konsistojn kryesisht në futboll, volejbol dhe lojëra tavoline, sipas programit të miratuar nga sektori i edukimit.

E drejta për ushtrimin e riteve fetare, zbatohet rregullisht. Në këtë institucion ishin krijuar 2 ambiente kulturi, xhamia për besimtarët mysliman dhe kisha për besimtarët e krishterë. Këto ambiente ishin me hapsirë të bollshme, kishin ndriçim dhe ishin të pajisur me materialet e nevojshme. Këto rite kryheshin rregullisht sipas grafikut të miratuar nga drejtuesit e institucionit në bashkëpunim me përfaqësuesit e komuniteteve fetare të zonës.

Cilësia e ushqimit në institucion dhe shërbimi i vakteve gjatë ditës, ishte një nga aspektet që u monitorua gjatë vizitës inspektuese. Nga intervistat me të dënuarit/paraburgosurit kishte pretendime për mungesën e larmisë, nga vizita në kuzhinën e institucionit rezultoi se ushqimi i përgatitur për vaktin e drekës ishte i cilësisë së kënaqshme dhe mjedisi ishte i lyster dhe i pastër. Normat e ushqimit dhe menuja ishin të afishuara në mur. Personeli i kuzhinës ishte i pajisur me uniformë dhe doreza pune, si dhe me librezë shëndetësore. Kampionet e ushqimit ndodheshin sipas vakteve në frigorifer, të mbyllur me çelës. Të sëmurët diabetik trajtoheshin me gatim të diferencuar, por grupi i inspektimit nuk konstatoi ruajtjen e kampioneve të ushqimit për këtë kategori. Kuzhina ishte e pajisur me aspiratorë, por nuk ishte në gjendje pune të plotë, për shkak të difekti teknik. Një problematikë tjetër, ishte dhe mungesa e ujit të ngrohtë në çezma, e nevojshme për larjen e enëve të kuzhinës, pasi bolieri që i furnizonte ishte djegur dhe nuk punonte. Përgjithësisht, kushtet e përgatitjes së ushqimit në ambientet e kuzhinës së institucionit, rezultuan në gjendje të mirë.

Në këtë institucion, funksiononte një lavanderi e cila dhe përdorej për të plotësuar nevojat e institucionit për larjen e teshave personale dhe kryesisht çarçafet dhe batanijet për të dënuarit/paraburgosurit. Nga 4 lavatriçe që ndodheshin në këtë ambient, vetëm 2 ishin në gjendje pune, larja e teshave kryhej nga të dënuar të punësuar.

Regjimi dhe aktivitetet

Gjatë inspektimit u vu re se regjimi ditor në këtë institucion zhvillohej sipas orarit të veprimeve të miratuar nga drejtori i institucionit. Orari i veprimtarive ishte i njëjtë për të gjithë sektorët pavarësisht nga siguria që ata kishin dhe aktivitetet e zhvilluara.

Sipas programit të aktiviteteve, në ambientin e ajrimit zhvilloheshin kryesisht aktivitete të përbashkëta që përfitonin të dënuarit/paraburgosurit si ndeshje futboll dhe volejbolli. Ndërsa, në dhoma dhe klasat e edukimit të dënuarit ndiqnin programet e televizorit, lojërat e tavolinës etj. Aktivitetet kryesore zhvilloheshin me rastin e festave e datave të rëndësishme ose festave fetare.

Në lidhje me orarin e ajrimit u konstatuan se ajrimi ditor zgjaste deri 3 (tre) orë dhe ky orar ishte edhe më i gjatë në periudhën e verës. Shumë prej të intervistuarve nëpër dhoma, të pyetur për aktivitetet apo programet që ata merrnin pjesë, kërkuan që aktivitetet e përbashkëta edukative ose sportive të jenë të larmishme, të kenë më shumë mjete dhe pajisje sportive në dispozicion të tyre, si dhe më shumë orë qëndrimi në ambientin e ajrimit.

Është për tu theksuar se një ndër qëllimet e institucioneve të mbyllura penitenciare është riintegrimi në shoqëri i personave, në momentin kur do të lënë burgun. Rregullorja

Evropiane e Burgjeve parashikon se “regjimi i ofruar për të gjithë të burgosurit përfshin një program të balancuar veprimtarish. Ky regjim u lejon të gjithë të burgosurve të kalojnë sa më shumë orë në ditë jashtë qelive të tyre, sipas nevojës për një nivel të përshtatshëm të ndërveprimit njerëzor dhe shoqëror”¹³.

E drejta për të mbajtur kontakte me familjarët zbatohet përgjithësisht sipas rregullores. Takimet realizoheshin 4 herë në muaj për sektorin e të paraburgosurve dhe sektorin e sigurisë së zakonshme, ndërsa telefonatat kryheshin 2 herë në javë, në përputhje me Rregulloren e Përgjithshme të Burgjeve. Takimi me familjarët zgjaste rreth 20 minuta.

Të dënuarit në Sektorin e sigurisë të lartë shfaqën ankesa pasi takimet nga 4 herë muajshin reduktuar në 2 takime.

Në lidhje me trajnimet profesionale në Institucionin e Ekzekutimit të Vendimeve Penale Peqin, për periudhën e inspektimit, konstatoam se nuk ishte ofruar asnjë kurs profesional nga Qendra Rajonale e Formimit Profesional në Elbasan.

Librat që gjendeshin në inventarin e bibliotekës vireshin në dispozicion të të paraburgosurve apo të dënuarve për lexim sipas kërkesave. Një pjesë e të paraburgosurve dhe të dënuarve ishin regjistruar dhe kishin hapur kartelë personale nëpërmjet të cilës ata tërhiqnin dhe dorëzonin librat.

Gjatë vizitës në regjim grupi inspektues u takua me stafin e sektorit të kujdesit dhe shërbimit social i cili përbëhej nga 8 punonjës social, ndër ta mungonin 4 punonjës çka përbënte një problem për ofrimin e shërbimit në kohë dhe cilësor ndaj personave që vuajnë dënimin në këtë institucion. Për sa i përket mbështetjes psiko-sociale që merrnin të burgosurit, u konstatua se aktivitetet që ofroheshin ishin të pakta në raport me numrin e personave dhe përbëheshin kryesisht nga diskutimet në grup për tema sociale dhe këshillime në klasa. Aktivitetet kulturore të organizuara nga vetë institucioni në bashkëpunim me Qendra Kulturore Rajonale, ishte pothuajse inekzistente.

Një problem që evident për sektorin e kujdesit social ishte mungesa materialeve dhe mjeteve të veçanta brenda në seksione për punën individuale dhe në grup me të dënuarit/paraburgosurit, mungesë që ndikon në mënyrë të vecantë impaktin e punës së stafit psikosocial me të dënuarit.

Në përfundim të vizitës, grupi inspektues u njoh me dokumentacionet e këtij sektori, mbi aktivitetet dhe programet vjetore dhe mujore që zbatoheshin në institucion si dhe shqyrtoi me zgjedhje disa dosje psiko-sociale të të paraburgosurve/dënuarve, kopje të të cilave u administruan nga grupi i inspektimit.

Shërbimi mjekësor

Gjatë vizitës në Institucionin e Ekzekutimit të Vendimeve Penale Peqin, si dhe nga intervistat me të dënuarit, u konstatuan problematika lidhur me shërbimin shëndetësor. Ankesat konsistonin kryesisht në mungesën e mjekut në institucion, vonesat në përgjigjen për

¹³ Rregullorja e Evropiane e Burgjeve Pika 25.1 dhe 25.2; <http://www.coe.int/t/DGHL/STANDARDSETTING/PRISONS/EPR/EPR-Albanian.pdf>

kryerjen e vizitave mjeksore, si dhe disa mungesa në medikamente të cilat shpesh mbuloheshin me kontributet e sjelljes nga familjarët e tyre.

Skema e rimbursimit të ilaçeve nuk funksiononte njësoj për të gjithë personat që vuanin dënimin në këtë institucion. Të dënuarit ishin të pajisur me librezat shëndetësore, ndërsa të paraburgosurit kishin vështirësi për zbatimin e kësaj skeme, për shkak të vonesave në plotësimin e dokumentacionit të dosjeve personale.

Organika e sektorit shëndetësor përbëhej nga 13 punonjës, prej të cilëve 3(tre) mjekë, 1 (një) stomatolog, 1(një) ndihmës mjek/farmacist, 1(një) laborant dhe 8 ndihmësmjekë, por ditën e inspektimit ekspertët e MKPT konstatuan se kishte mungesa në stafin mjekësor: Aktualisht në organikën e stafit mjekësor nuk kishte Mjek, Farmacist, 3 Infermierë në mungesë ndërkohë që Stomatologu ishte punësuar me kohë të pjeshme. Nga intervistat me të dënuarit problematika më shqetësuese ishte mungesa e mjekut në institucion. Mungesa e mjekut me kohë të plotë, kishte sjellë për pasojë vonesa të përgjigjeve ndaj kërkesave për vizita mjeksore, si dhe për konsultat jashtë institucionit me mjekë specialiste në spitalin e rrethit, dhe më shqetësuese është mungesa e mjekut në situata emergjente, kohë kur mund të ketë situata të rënduara në shëndetin nga të dënuarit.

Mungesa e mjekut në institucion ka një ndikim të drejtpërdrejtë në cilësinë dhe mbulimin e shërbimit shëndetësor dhe për shmangien e situatave të tilla, duhen marrë masa të menjëhershme për plotësimin e stafit pasi mund të ketë raste urgjente të cilat personeli i mesëm shëndetësor nuk mund t'i përballojë, e cila citohet edhe në qëndrimet e KPT (CPT) parashikon që: *“Derisa qëndrojnë në burg, personave të dënuar duhet tu mundësohet qasja deri te mjeku në çdo kohë, pa marrë parasysh faktin e regjimit të burgosjes së tyre” dhe se “shërbimi shëndetësor duhet të organizohet në atë mënyrë, që do të mundësojë që kërkesat për konsultime mjekësore të ofrohen pa zgjatje të pa nevojshme”.*

Në këtë aspekt, është për tu theksuar dhe Rregullorja Evropiane e Burgjeve e cila shprehet se: *“Autoritetet e burgut ruajnë shëndetin e të gjithë të burgosurve që janë në kujdesin e tyre. Shërbimet mjekësore në burg organizohen në bashkëpunim të ngushtë me administrimin shëndetësor të komunitetit ose të shtetit. Të burgosurit i ofrohen shërbimet mjekësore, kirurgjike dhe psikiatrike, duke përfshirë dhe ato shërbime që janë të disponueshme në komunitet”*¹⁴.

Shërbimi shëndetësor në IEVP Peqin ofrohej në një ambient të veçantë i cili shërbente si spital. Aty kishte 4 dhoma të cilat akomodonin të dënuarit, që ishin të shtruar me probleme të shëndetit, sipas rekomandimit të mjekut. Po ashtu, institucioni kishte 2 seksione të kujdesit të veçantë (SKV), një ishte në seksionin e sigurisë të lartë dhe një në seksionin e sigurisë të zakonshme. Kushte e përgjithshme në këto ambiente ishin të mira. Dhomat e pacientëve mbaheshin të pastra e me rregull nga personeli sanitar i stafit shëndetësor. Institucioni ishte i paisur me një Ambulance. Dhoma e mjekut, dhoma e stomatologut dhe farmacisë ishin të rregullta dhe të mirëmbajtura. Dhoma e stomatologut ishte e pajisur me unit, autoklavë, të cilat funksiononin mirë, por mungonin materialet dhe instrumentet dentare dhe kryesisht materialet për riparime.

Skema e medikamenteve të rimbursueshme funksiononte konform Marrëveshjes Trepalëshe (Drejtor i IEVP – DRSKSH - Depo Farmaceutike). Lidhur me medikamentet të cilat nuk janë pjesë e Skemës së Rimbursueshme, institucioni e kryente blerjen e tyre përmes fondit të posaçëm për rastet në fjalë.

¹⁴ Rregullorja Evropiane e Burgjeve, pika 39, 40.1, 40.5;

Nga këqyrja e dokumentacionit të stafit mjekësor, u konstatua ekzistenca e një regjistri vizitash themeltar, regjistri i të sëmurëve kronike, si dhe regjistri për konsultat që mbahen jashtë institucionit. Të gjithë formatet e kontrollit mjekësor ishin të mbajtura me rregull, po ashtu edhe regjistrat e informacionit 24 orësh të infermierëve Ky institucion referuar numrit të lartë të personave me probleme të shëndetit mendor, ka problem thelbësor mos prezencën e një mjeku psikiatër për vizita periodike. Duke marrë shkas nga numri i lartë i të sëmurëve, specifika institucionale dhe dinamika e lartë e problematikave tek të paraburgosurit/dënuarit lidhur me gjendjen e tyre emocionale apo problemet e mbartura gjatë vuajtjes së dënimit në një kohe relativisht të gjatë, prezenca e psikiatrit ishte e domosdoshme pasi mund të ndihmojë në parandalimin e agravimit të gjendjes të shëndetit të tyre mendor. KY shërbim mundësohet vetëm në Institucionin e Veçantë Shëndetësor të Burgjeve (IVSHB) Tiranë, ndërkohë që Spitali Psikiatrik Elbasan, si spitali më i afërt, mund ta mundësojë këtë shërbim përmes një marrëveshjeje ndërinstitutionale e cila nuk ishte bërë ende e mundur. Në fund të vizitës, grupi i inspektimit zhvilloi një takim përmbyllës me drejtorin e e Institucionit të Ekzekutimit të Vendimeve Penale Peqin, me të cilin u biseduan të gjitha problematikat e hasura gjatë inspektimit, për të cilat drejtuesi i këtij institucioni i vlerësoi dhe u angazhua se, në bashkëpunim me stafin do të ndërmerrenin masat e menjëhershme për t'i zgjidhur çështjet që i përkisnin detyrave dhe përgjegjësi të tij institucionale të ngarkuar me ligj.

Për sa më sipër, bazuar në pikën 3, të nenit 63 të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë, ku parashikohet se: *“Avokati i Popullit ka të drejtë të bëjë rekomandime dhe të propozojë masa kur vëren shkelje të të drejtave dhe lirive të njeriut nga administrata publike”*; nenit 21/b të Ligjit Nr. 8454 dt. 04.02.1999 *“Për Avokatin e Popullit”*, i ndryshuar, ku parashikohet se: *“Avokati i Popullit paraqet rekomandime për vënien në vend të së drejtës së shkelur tek organi administrativ, që, sipas tij ka shkaktuar shkelje të të drejtave dhe lirive”*, nenin 74/1, pika “b”, të Ligjit Nr. 9888 dt. 10.03.2008, *“Për disa shtesa dhe ndryshime në Ligjin Nr. 8328 dt. 16.04.1998 “Për të drejtat dhe trajtimin e të dënuarve me burgim”*, ku ndë të tjera parashikohet se: *“Avokati i Popullit nëpërmjet Mekanizmit Kombëtar për Parandalimin e Torturës ka këto kompetenca: b) paraqet rekomandime për organet përkatëse, me qëllim që të përmirësohet trajtimi dhe kushtet e individëve që u është hequr liria dhe të parandalohet tortura dhe trajtimi ose dënimi i egër, çnjerëzor dhe poshtëruës”*, referuar gjithashtu neneve 24, 26, 27, 28,33, 35, 41, 39 dhe 42 të Ligjit Nr. 8328 dt. 16.04.1998 *“Për të drejtat dhe trajtimin e të dënuarve dhe të paraburgosurve”*, i ndryshuar, si dhe pikave 22, 23, 24, 26, 27, 29, 32, 59 dhe 57 të Rregullores së Përgjithshme të Burgjeve, miratuar me Vendimin e Këshillit të Ministrave nr. 303, datë 25.3.2009, i ndryshuar,

REKOMANDOJMË :

1. Marrjen e masave të menjëhershme për reduktimin e mbipopullimit në sektorin e Paraburgimit në Institucionin e Ekzekutimit të Vendimeve Penale Peqin.
2. Marrjen e masave të menjëhershme për plotësimin e organikës të institucionit me 3 mjekë të përgjithshëm dhe mjek stomatolog me kohë të plotë, për t'ju përgjigjur nevojave dhe kërkesave të të dënuarve/paraburgosurve për vizita mjeksore dhe ofrimin e një shërbimi shëndetësor sa më cilësor.
3. Marrjen e masave për rekrutimin në kohë të personelit me 4- specialistë edukimi, sipas organikës të miratuar në IEVP Peqin.
4. Marrjen e masave për plotësimin e organikës së punonjësve të policisë të rolit bazë.

5. Marrjen e masave të menjëhershme për nënshkrimin e një marrëveshje të Institucionit me Spitalin Psikiatrik Elbasan, për prezencën e një mjeku psikiatër të paktën një herë në muaj, me qëllim trajtimin mjekësor të personave me probleme të shëndetit mendor kundrejt specifikave mjekësore, si dhe për parandalimin në kohë të ecurisë së sëmundjeve të shëndetit mendor.
6. Marrjen e masave të nevojshme për vënien në zbatim të plotë të skemës tre-palëshe të rimbursimit të ilaçeve për të gjithë të dënuarit/paraburgosurit
7. Marrjen e masave të menjëhershme për riparimin e kokave të dusheve në ambientet e përbashkëta, zëvendësimin e bolierëve të prishur, si dhe ndërrimin e pllakave të amortizuara, eliminimin e lagështirës.
8. Marrjen e masave të menjëhershme për përmirësimin e higjienës në tualetet e dhomave të banimit të paraburgosurve/dënuarve.
9. Marrjen e masave për mbikqyrjen e vazhdueshme të veprimtarisë të njësisë tregtare në I.E.V.P, Peqin për ofrimin e produkteve të ndryshme për të paraburgosurit dhe të dënuarit.
10. Marrjen e masave të menjëherëshme për pajisjen e plotë të dhomave të të dënuarve dhe të paraburgosurve me orendi dhe dollapë për vendosjen e rrobave dhe sendeve të tjera personale.
11. Marrjen e masave të menjëhershme për sigurimin me ngrohje të përshtatshme të dhomave të të dënuarve dhe të paraburgosurve në Institucionin e Ekzekutimit të Vendimeve Penale (I.E.V.P.), Peqin për t’iu përshtatur kushteve klimaterike.
12. Marrjen e masave të menjëhershme për të plotësuar mjediset e punës të punonjësve të sektorit të kujdesit dhe shërbimit social, kryesisht klasat e edukimit brenda në seksionet e institucionit, me materiale dhe orendi të nevojshme, që ti shërbejnë riedukimit të të dënuarve/paraburgosurve.
13. Marrjen e masave për mundësimin e kurseve profesionale në bashkëpunim me Qendrën e Formimit Profesional, me qëllim rehabilitimin dhe riintegrimin e të paraburgosurve/dënuarve në jetën sociale.
14. Marrjen e masave të menjëhershme për përfshirjen në programet vjetore të punës së sektorit të kujdesit dhe shërbimit social, rritja e larmisë të aktiviteteve kulturore dhe sportive me qendra kulturore rajonale.
15. Marrjen e masave për zëvendësimin në dhomat e banimit të të dënuarve të dritave të neonit me drita më të zbehta, për të garantuar gjatë natës elementët e sigurisë, por dhe gjumin si një element i rëndësishëm për shëndetin e këtyre personave.
16. Marrjen e masave për rregullimin e situatës së shpërblimit për punën e kryer të të dënuarve/paraburgosurve, sipas dispozitave të nenit 34 dhe 35 të Ligjit nr. 8328 datë 16.04.1998, “Për të drejtat dhe trajtimin e të dënuarve me burgim dhe të paraburgosurve”, i ndryshuar.

Në përputhje me nenin 22, të Ligjit Nr.8454 date 4.02.1999 “Për Avokatin e Popullit”, i ndryshuar, të na vini në dijeni për qëndrimin tuaj ndaj këtij rekomandimi, brenda afatit ligjor.

Duke besuar në mirëkuptimin dhe bashkëpunimin tuaj,

KOMISIONERI

ERMONELA XHAFA

Konceptoi: Nertila Qafzezi

Dakortësoi: Besnik Deda
Hazbi Selita